

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 14ης Φεβρουαρίου 2008*

Στην υπόθεση C-450/06,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Conseil d'État (Βέλγιο) με απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 2006, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 6 Νοεμβρίου 2006, στο πλαίσιο της δίκης

Varec SA

κατά

État belge,

παρισταμένων των:

Diehl Remscheid GmbH & Co.,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Α. Rosas, πρόεδρο τμήματος, J. N. Cunha Rodrigues (εισηγητή), J. Klučka, P. Lindh και Α. Arabadjiev, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Varec SA, εκπροσωπούμενη από τους J. Bourtembourg και C. Molitor, avocats,

— η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την A. Hubert, επικουρούμενη από τον N. Cahen, avocat,

— η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Fruhmann,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους B. Stromsky και D. Kukovec,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 25ης Οκτωβρίου 2007,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/665/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για τον συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων περί της εφαρμογής των διαδικασιών προσφυγής στον τομέα της σύναψης συμβάσεων κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων (ΕΕ L 395, σ. 33), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών (ΕΕ L 209, σ. 1, στο εξής: οδηγία 89/665).

- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Varec SA (στο εξής: Varec) και του État belge (Βελγικού Δημοσίου), εκπροσωπούμενου από τον Υπουργό Άμυνας, όσον αφορά τη σύναψη δημοσίας συμβάσεως για την προμήθεια συνδέσμων για τις ερπύστριες τεθωρακισμένων οχημάτων τύπου «Léopard».

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

- 3 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/665 ορίζει:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίζεται, όσον αφορά τις διαδικασίες συνάψεως συμβάσεων του δημοσίου που υπάγονται στο πεδίο

εφαρμογής των οδηγιών 71/305/ΕΟΚ και 77/62/ΕΟΚ και 92/50/ΕΟΚ [...], ότι οι αποφάσεις που λαμβάνουν οι αναθέτουσες αρχές υπόκεινται στην άσκηση αποτελεσματικών και, ιδίως, όσο το δυνατόν ταχύτερων προσφυγών, υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στα παρακάτω άρθρα, και ιδίως στο άρθρο 2 παράγραφος 7, για το λόγο ότι οι αποφάσεις αυτές παραβιάζουν είτε το κοινοτικό δίκαιο περί συμβάσεων του δημοσίου είτε τους εθνικούς κανόνες που μεταγράφουν το δίκαιο αυτό.»

- 4 Το άρθρο 33 της οδηγίας 93/36/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1993, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων προμηθειών (ΕΕ L 199, σ. 1), καταργεί την οδηγία 77/62/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1976, περί συντονισμού των διαδικασιών συνάψεως συμβάσεων κρατικών προμηθειών (ΕΕ ειδ. έκδ. 17/001, σ. 24) και ορίζει ότι οι παραπομπές στην καταργούμενη οδηγία θεωρούνται ότι γίνονται στην οδηγία 93/36. Ομοίως, το άρθρο 36 της οδηγίας 93/37/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1993, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων (ΕΕ L 199, σ. 54), καταργεί την οδηγία 71/305/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουλίου 1971, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων (ΕΕ ειδ. έκδ. 17/001, σ. 39), και ορίζει ότι οι παραπομπές στην οδηγία αυτή θεωρούνται ότι γίνονται στην οδηγία 93/37.

- 5 Το άρθρο 2, παράγραφος 8, της οδηγίας 89/665 ορίζει:

«Όταν οι υπεύθυνες για τις διαδικασίες προσφυγής αρχές δεν είναι δικαστικές, οι αποφάσεις τους πρέπει πάντοτε να αιτιολογούνται γραπτώς. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει επίσης να θεσπίζονται διατάξεις που να εγγυώνται την ύπαρξη διαδικασιών με τις οποίες κάθε μέτρο της βασικής αρμόδιας αρχής που εικάζεται ότι είναι παράνομο ή κάθε εικαζόμενη παράλειψή της κατά την εκτέλεση των εξουσιών που της έχουν ανατεθεί, να μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο δικαστικής προσφυγής ή προσφυγής ενώπιον άλλης αρχής η οποία θεωρείται δικαιοδοτικό όργανο κατά την έννοια του άρθρου [234 ΕΚ] και είναι ανεξάρτητη από την αναθέτουσα αρχή και τη βασική αρχή.

Ο διορισμός και η λήξη της θητείας των μελών αυτής της ανεξάρτητης αρχής πρέπει να υπόκειται στους ίδιους όρους οι οποίοι εφαρμόζονται στους δικαστές όσον αφορά την υπεύθυνη για τον διορισμό τους αρχή, τη διάρκεια της θητείας τους και τη δυνατότητα ανάκλησής τους. Τουλάχιστον ο πρόεδρος αυτής της ανεξάρτητης αρχής πρέπει να έχει τα ίδια νομικά και επαγγελματικά προσόντα με έναν δικαστή. Η ανεξάρτητη αρχή λαμβάνει τις αποφάσεις της μετά τη διεξαγωγή διαδικασίας κατ' αντιμωλία, οι δε αποφάσεις αυτές έχουν, με τα μέσα που καθορίζει κάθε κράτος μέλος, δεσμευτικά νομικά αποτελέσματα.»

- 6 Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/36, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 97/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 1997 (ΕΕ L 328, σ. 1, στο εξής: οδηγία 93/36):

«Η αναθέτουσα αρχή γνωστοποιεί σε κάθε αποκλεισθέντα υποψήφιο ή προσφέροντα που υποβάλλει σχετική γραπτή αίτηση, και εντός προθεσμίας 15 ημερών από την παραλαβή της αίτησης, τους λόγους απόρριψης της υποψηφιότητάς του ή της προσφοράς του και, σε κάθε προσφέροντα που έχει υποβάλει παραδεκτή προσφορά, τα χαρακτηριστικά στοιχεία και πλεονεκτήματα σχετικά με την επιλεγείσα προσφορά, καθώς και το όνομα του αναδόχου.

Ωστόσο, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποφασίσουν ότι ορισμένες πληροφορίες σχετικά με την ανάθεση των συμβάσεων που αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο δεν θα κοινοποιηθούν, εφόσον η γνωστοποίηση των εν λόγω πληροφοριών θα εμπόδιζε την εφαρμογή των νόμων ή θα ήταν αντίθετη προς το δημόσιο συμφέρον ή θα έθιγε τα έννομα εμπορικά συμφέροντα δημόσιων ή ιδιωτικών επιχειρήσεων ή θα μπορούσε να βλάψει τον θεμιτό ανταγωνισμό μεταξύ των παρεχόντων υπηρεσιών.»

- 7 Το άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 93/36 ορίζει:

«Οι αναθέτουσες αρχές που συνήψαν μια σύμβαση γνωστοποιούν το αποτέλεσμα με σχετική ανακοίνωση. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι δυνατόν να μη

δημοσιευτούν ορισμένες πληροφορίες σχετικά με τη σύναψη της σύμβασης, όταν η γνωστοποίησή τους ενδέχεται να εμποδίζει την εφαρμογή νόμων, να είναι αντίθετη προς το δημόσιο συμφέρον, να βλάψει θεμιτά εμπορικά συμφέροντα δημόσιων ή ιδιωτικών επιχειρήσεων ή το θεμιτό ανταγωνισμό μεταξύ των προμηθευτών.»

- 8 Το άρθρο 15, παράγραφος 2, της ίδιας οδηγίας ορίζει:

«Οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν να σέβονται τον εμπιστευτικό χαρακτήρα κάθε πληροφορίας που παρέχεται από τους προμηθευτές.»

- 9 Οι διατάξεις των άρθρων 7, παράγραφος 1, 9, παράγραφος 3, και 15, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/36 επαναλαμβάνονται, κατ' ουσίαν, αντίστοιχα στα άρθρα 6, 35, παράγραφος 4, πέμπτο εδάφιο, και 41, παράγραφος 3, της οδηγίας 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (ΕΕ L 134, σ. 114).

Η εθνική νομοθεσία

- 10 Το άρθρο 87 του βασιλικού διατάγματος της 23ης Αυγούστου 1948, σχετικά με τη διαδικασία ενώπιον του τμήματος διοικητικών διαφορών του Conseil d'État (*Moniteur belge* της 23ης-24ης Αυγούστου 1948, σ. 6821), ορίζει:

«Οι διάδικοι, οι δικηγόροι τους και ο Επίτροπος της Κυβερνήσεως μπορούν να λάβουν γνώση του φακέλου της υποθέσεως στη γραμματεία.»

- 11 Κατά το άρθρο 21, τρίτο και τέταρτο εδάφιο, των νόμων περί του Conseil d'État, όπως κωδικοποιήθηκαν στις 12 Ιανουαρίου 1973 (*Moniteur belge* της 21ης Μαρτίου 1973, σ. 3461):

«Σε περίπτωση που ο καθού διάδικος δεν διαβιβάσει τον διοικητικό φάκελο εντός της ταχθείσας προθεσμίας, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 21 bis, τα πραγματικά περιστατικά που επικαλείται ο προσφεύγων τεκμαίρεται ότι έχουν αποδειχθεί, εκτός εάν αυτά είναι προδήλως ανακριβή.

Σε περίπτωση που ο καθού διάδικος δεν έχει στην κατοχή του τον διοικητικό φάκελο, οφείλει να ενημερώσει σχετικά το αρμόδιο για την εκδίκαση της προσφυγής τμήμα. Το τμήμα δύναται να υποχρεώσει, με την απειλή επιβολής χρηματικής ποινής σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 36, τον καθού σε κατάθεση του διοικητικού φακέλου.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 12 Στις 14 Δεκεμβρίου 2001, το Βελγικό Δημόσιο κίνησε τη διαδικασία συνάψεως δημοσίας συμβάσεως για την προμήθεια συνδέσμων για τις ερπύστριες τεθωρακισμένων οχημάτων τύπου «Léopard». Υποβλήθηκαν δύο προσφορές, μία από τη Varec και μία από την Diehl Remscheid GmbH & Co. (στο εξής: Diehl).
- 13 Κατά την εξέταση των ως άνω προσφορών, το Βελγικό Δημόσιο έκρινε ότι η προσφορά της Varec δεν πληρούσε τις τεχνικές φύσεως προϋποθέσεις και ότι ήταν παράτυπη. Αντιθέτως, έκρινε ότι η προσφορά της Diehl πληρούσε όλες τις προϋποθέσεις επιλογής, ότι ήταν νομότυπη και ότι οι τιμές της ήταν κανονικές. Κατά συνέπεια, το Βελγικό Δημόσιο, με απόφαση του Υπουργού Άμυνας της 28ης Μαΐου 2002, ανέθεσε τη σύμβαση στην Diehl (στο εξής: απόφαση περί αναθέσεως της συμβάσεως).

- 14 Στις 29 Ιουλίου 2002, η Varec άσκησε ενώπιον του Conseil d'État προσφυγή με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως περί αναθέσεως της συμβάσεως. Η Diehl άσκησε παρέμβαση η οποία έγινε δεκτή.
- 15 Ο φάκελος που διαβιβάστηκε στο Conseil d'État από το Βελγικό Δημόσιο δεν περιείχε την προσφορά της Diehl.
- 16 Η Varec ζήτησε να κατατεθεί η εν λόγω προσφορά στον φάκελο. Όμοιο αίτημα διατύπωσε και ο επιφορτισμένος με τη σύνταξη εισηγήσεως Auditeur του Conseil d'État (στο εξής: Auditeur).
- 17 Στις 17 Δεκεμβρίου 2002, το Βελγικό Δημόσιο κατέθεσε την προσφορά της Diehl στον φάκελο, διευκρινίζοντας ότι αυτή δεν περιελάμβανε τα γενικά σχέδια του προτεινόμενου συνδέσμου ούτε τα συστατικά στοιχεία αυτού. Επισήμανε ότι, σύμφωνα με τη συγγραφή υποχρεώσεων και κατόπιν αιτήσεως της Diehl, τα ως άνω στοιχεία της επιστράφηκαν. Πρόσθεσε ότι για τον λόγο αυτόν αδυνατούσε να καταθέσει τα εν λόγω στοιχεία στον φάκελο και ότι, συνεπώς, σε περίπτωση που ήταν αναγκαίο να περιληφθούν τα στοιχεία αυτά στον φάκελο, θα έπρεπε να ζητηθεί από την Diehl να τα προσκομίσει. Το Βελγικό Δημόσιο υπενθύμισε, επίσης, ότι η Varec και η Diehl διαφωνούν όσον αφορά τα πνευματικά δικαιώματα επί των επίμαχων σχεδίων.
- 18 Με επιστολή της ίδιας ημέρας, η Diehl ενημέρωσε τον Auditeur ότι η προσφορά της, όπως αυτή κατατέθηκε στον φάκελο από το Βελγικό Δημόσιο, περιέχει δεδομένα και πληροφορίες εμπιστευτικού χαρακτήρα και ότι, συνεπώς, δεν δεχόταν τρίτοι, συμπεριλαμβανομένης της Varec, να λάβουν γνώση των εν λόγω εμπιστευτικών δεδομένων και πληροφοριών που συνδέονται με εμπορικά απόρρητα περιλαμβανόμενα στην προσφορά της. Συγκεκριμένα, κατά την Diehl, ορισμένα αποσπάσματα των παραρτημάτων 4, 12 και 13 της προσφοράς της περιέχουν σαφή δεδομένα όσον αφορά τις ακριβείς αναθεωρήσεις των ακολουθούμενων σχεδίων κατασκευής, καθώς και τη βιομηχανική μέθοδο.

- 19 Με την από 23 Φεβρουαρίου 2006 εισήγησή του, ο Auditeur πρότεινε την ακύρωση της αποφάσεως περί αναθέσεως της συμβάσεως, επικαλούμενος ότι, «εφόσον ο καθού διάδικος αρνείται να συνεργαστεί εντίμως για την ορθή απονομή δικαιοσύνης και τη διεξαγωγή δίκαιης δίκης, η μόνη δυνατή κύρωση είναι η ακύρωση της διοικητικής πράξεως, η νομιμότητα της οποίας δεν μπορεί να αποδειχθεί δια της αποκρύψεως εγγράφων από την κατ' αντιωλία συζήτηση».
- 20 Το Βελγικό Δημόσιο διαφώνησε με την πρόταση αυτή και ζήτησε από το Conseil d'État να αποφανθεί ως προς το ζήτημα του σεβασμού του εμπιστευτικού χαρακτήρα των στοιχείων της προσφοράς της Diehl που είχαν κατατεθεί στον φάκελο στο πλαίσιο της διαδικασίας ενώπιον του δικαστηρίου αυτού και περιέχουν πληροφορίες συνδεόμενες με επιχειρηματικά απόρρητα.
- 21 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Conseil d'État αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Πρέπει να ερμηνευθεί το άρθρο 1, [παράγραφος] 1, της οδηγίας 89/665 [...], σε συνδυασμό με το άρθρο 15, [παράγραφος] 2, της οδηγίας 93/36 [...] και με το άρθρο 6 της οδηγίας 2004/18 [...], υπό την έννοια ότι η αρμόδια για τις προσφυγές του εν λόγω άρθρου αρχή πρέπει να εγγυάται τον εμπιστευτικό χαρακτήρα και το δικαίωμα για σεβασμό των επιχειρηματικών απορρήτων που περιέχονται στους φακέλους τους οποίους της διαβιβάζουν οι διάδικοι, συμπεριλαμβανομένης της αναθέτουσας αρχής, χωρίς η ίδια να εμποδίζεται να λαμβάνει γνώση αυτών των πληροφοριών και να τις συνεκτιμά;»

Επί του παραδεκτού

- 22 Η Varec ισχυρίζεται ότι για την επίλυση της εκκρεμούς ενώπιον του Conseil d'État διαφοράς δεν είναι αναγκαία η απάντηση του Δικαστηρίου στο προδικαστικό ερώτημα.

- 23 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 234 ΕΚ, που στηρίζεται σε σαφή διάκριση των λειτουργιών μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, κάθε εκτίμηση των επίδικων περιστατικών εμπίπτει στην αρμοδιότητα του εθνικού δικαστηρίου. Ομοίως, εναπόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο, που έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της μέλλουσας να εκδοθεί δικαστικής απόφασεως, να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιομορφίες της υποθέσεως, τόσο την αναγκαιότητα μιας προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δικής του αποφάσεως όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο. Συνεπώς, εφόσον τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, το Δικαστήριο υποχρεούται, καταρχήν, να απαντήσει (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 25ης Φεβρουαρίου 2003, C-326/00, ΙΚΑ, Συλλογή 2003, σ. I-1703, σκέψη 27, της 12ης Απριλίου 2005, C-145/03, Keller, Συλλογή 2005, σ. I-2529, σκέψη 33, και της 22ας Ιουνίου 2006, C-419/04, Conseil général de la Vienne, Συλλογή 2006, σ. I-5645, σκέψη 19).
- 24 Εντούτοις, το Δικαστήριο έχει επίσης δεχθεί ότι, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, πρέπει να ερευνά τις συνθήκες υπό τις οποίες του έχουν υποβληθεί τα ερωτήματα από τον εθνικό δικαστή, προκειμένου να ελέγξει κατά πόσον είναι αρμόδιο να απαντήσει (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1981, 244/80, Foglia, Συλλογή 1981, σ. 3045, σκέψη 21). Δεν είναι δυνατόν να προβληθεί άρνηση απαντήσεως σε προδικαστικό ερώτημα εθνικού δικαστηρίου παρά μόνον όταν προδήλως προκύπτει ότι η ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου την οποία ζητεί το εθνικό δικαστήριο δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή ακόμα όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά ή νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του υποβλήθηκαν (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 13ης Μαρτίου 2001, C-379/98, PreussenElektra, Συλλογή 2001, σ. I-2099, σκέψη 39, της 22ας Ιανουαρίου 2002, C-390/99, Canal Satélite Digital, Συλλογή 2002, σ. I-607, σκέψη 19, και Conseil général de la Vienne, προαναφερθείσα, σκέψη 20).
- 25 Επισημαίνεται ότι αυτό δεν συμβαίνει εν προκειμένω. Συναφώς, παρατηρείται ότι, αν το Conseil d'État ακολουθήσει την εισήγηση του Auditeur, θα προχωρήσει στην ακύρωση της ενώπιον αυτού προσβαλλομένης αποφάσεως περί αναθέσεως της συμβάσεως, χωρίς να εξετάσει την ουσία της διαφοράς. Αντιθέτως, αν οι διατάξεις του κοινοτικού δικαίου των οποίων την ερμηνεία ζητεί το αιτούν δικαστήριο δικαιολογούν την εμπιστευτική μεταχείριση των στοιχείων του επίμαχου στην κύρια δίκη φακέλου, το εν λόγω δικαστήριο θα μπορέσει να προχωρήσει στην εξέταση της ουσίας της διαφοράς. Για τους λόγους αυτούς, η ερμηνεία των ως άνω διατάξεων θεωρείται αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης.

Επί της ουσίας

- 26 Με το υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα το αιτούν δικαστήριο επικαλείται τόσο την οδηγία 93/36, όσο και την οδηγία 2004/18. Καθόσον η δεύτερη αυτή οδηγία αντικατέστησε την οδηγία 93/36, επιβάλλεται να διευκρινιστεί με βάση ποια από τις δυο οδηγίες θα εξεταστεί το ως άνω ερώτημα.
- 27 Επιβάλλεται να υπομνηστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, ενώ οι κανόνες διαδικασίας εφαρμόζονται γενικώς επί όλων των διαφορών που εκκρεμούν κατά το χρονικό σημείο της ενάρξεως της ισχύος τους, δεν συμβαίνει το ίδιο με τους ουσιαστικούς κανόνες, οι οποίοι ερμηνεύονται συνήθως ως μη διέποντες τις διαμορφωθείσες προ της ενάρξεως της ισχύος τους καταστάσεις (βλ. απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 2006, C-201/04, Molenbergnatie, Συλλογή 2006, σ. I-2049, σκέψη 31 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 28 Η διαφορά της κύριας δίκης αφορά το δικαίωμα για προστασία των πληροφοριών εμπιστευτικού χαρακτήρα. Όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας με το σημείο 31 των προτάσεών της, το εν λόγω δικαίωμα αποτελεί, στην ουσία, ουσιαστικό δικαίωμα, ακόμη κι αν η εφαρμογή του δύναται να έχει επιπτώσεις επί της διαδικασίας.
- 29 Το δικαίωμα αυτό συγκεκριμενοποιήθηκε κατά το χρονικό σημείο υποβολής της προσφοράς της Diehl, στο πλαίσιο της επίδικης στην κύρια δίκη διαδικασίας συνάψεως της συμβάσεως. Καθόσον η ημερομηνία αυτή δεν έχει προσδιοριστεί με την απόφαση περί παραπομπής, πρέπει να γίνει δεκτό ότι τοποθετείται μεταξύ της 14ης Δεκεμβρίου 2001, ήτοι της ημερομηνίας της προσκλήσεως υποβολής προσφορών, και της 14ης Ιανουαρίου 2002, ήτοι της ημερομηνίας αποσφράγισης των προσφορών.
- 30 Κατά την περίοδο εκείνη, η οδηγία 2004/18 δεν είχε εκδοθεί. Κατά συνέπεια, για την επίλυση της διαφοράς που αποτελεί αντικείμενο της κύριας δίκης, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι διατάξεις της οδηγίας 93/36.

- 31 Η οδηγία 89/665 δεν περιλαμβάνει καμία διάταξη η οποία να διέπει ρητά το ζήτημα της προστασίας των πληροφοριών εμπιστευτικού χαρακτήρα. Συναφώς, απαιτείται αναγωγή στις γενικές διατάξεις της οδηγίας αυτής και, ειδικότερα, στο άρθρο 1, παράγραφος 1.
- 32 Η εν λόγω διάταξη ορίζει ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίζεται, όσον αφορά τις διαδικασίες συνάψεως συμβάσεων του δημοσίου που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής, μεταξύ άλλων, της οδηγίας 93/36, ότι οι αποφάσεις που λαμβάνουν οι αναθέτουσες αρχές υπόκεινται στην άσκηση αποτελεσματικών προσφυγών, για τον λόγο ότι οι αποφάσεις αυτές παραβιάζουν είτε το κοινοτικό δίκαιο περί συμβάσεων του δημοσίου είτε τους εθνικούς κανόνες που μεταφέρουν το δίκαιο αυτό στο εσωτερικό δίκαιο.
- 33 Καθόσον η οδηγία 89/665 αποσκοπεί στη διασφάλιση της τηρήσεως του κοινοτικού δικαίου σε θέματα δημοσίων συμβάσεων, το άρθρο της 1, παράγραφος 1, πρέπει να ερμηνευθεί τόσο υπό το πρίσμα των διατάξεων της οδηγίας 93/36 όσο και των λοιπών διατάξεων του κοινοτικού δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων.
- 34 Ο κύριος σκοπός των κοινοτικών κανόνων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων περιλαμβάνει τον ελεύθερο και ανόθευτο ανταγωνισμό εντός όλων των κρατών μελών (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 2005, C-26/03, Stadt Halle και RPL Lochau, Συλλογή 2005, σ. I-1, σκέψη 44).
- 35 Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, είναι σημαντικό οι αναθέτουσες αρχές να μη γνωστοποιούν πληροφορίες που αφορούν διαδικασίες συνάψεως δημοσίων συμβάσεων, το περιεχόμενο των οποίων θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για τη νόθευση του ανταγωνισμού στο πλαίσιο είτε τρέχουσας διαδικασίας συνάψεως συμβάσεως είτε μεταγενέστερων διαδικασιών.

- 36 Επιπλέον, τόσο από τη φύση τους όσο και σύμφωνα με την κοινοτική ρύθμιση στον εν λόγω τομέα, οι διαδικασίες συνάψεως δημοσίων συμβάσεων βασίζονται σε μία σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ των αναθετουσών αρχών και των επιχειρηματιών που μετέχουν σε αυτές. Οι εν λόγω επιχειρηματίες πρέπει να μπορούν να κοινοποιήσουν στις αναθέτουσες αρχές κάθε χρήσιμη στο πλαίσιο της διαδικασίας συνάψεως της συμβάσεως πληροφορία, χωρίς να φοβούνται ότι οι ως άνω αρχές θα κοινοποιήσουν σε τρίτους πληροφορίες των οποίων η γνωστοποίηση θα ήταν επιζήμια για τους επιχειρηματίες.
- 37 Για τους ανωτέρω λόγους, το άρθρο 15, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/36 προβλέπει ότι οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν να σέβονται τον εμπιστευτικό χαρακτήρα κάθε πληροφορίας που παρέχεται από τους προμηθευτές.
- 38 Στο ειδικό πλαίσιο της ανακοινώσεως σε αποκλεισθέντα υποψήφιο ή προσφέροντα των λόγων απόρριψης της υποψηφιότητάς του ή της προσφοράς του, καθώς και στο πλαίσιο της δημοσιεύσεως της ανακοινώσεως περί συνάψεως συμβάσεως, τα άρθρα 7, παράγραφος 1, και 9, παράγραφος 3, της ως άνω οδηγίας αναγνωρίζουν στις αναθέτουσες αρχές τη δυνατότητα να μη δημοσιοποιήσουν ορισμένες πληροφορίες όταν η γνωστοποίησή τους θα μπορούσε να βλάψει τα θεμιτά εμπορικά συμφέροντα δημόσιων ή ιδιωτικών επιχειρήσεων ή τον θεμιτό ανταγωνισμό μεταξύ των προμηθευτών.
- 39 Βεβαίως, οι εν λόγω διατάξεις αφορούν τη συμπεριφορά των αναθετουσών αρχών. Εντούτοις, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η πρακτική αποτελεσματικότητα των διατάξεων αυτών θα ετίθετο σε σοβαρό κίνδυνο αν, σε περίπτωση ασκήσεως προσφυγής κατ' αποφάσεως ληφθείσας από αναθέτουσα αρχή σχετικά με διαδικασία συνάψεως δημοσίας συμβάσεως, το σύνολο των σχετικών με την εν λόγω διαδικασία πληροφοριών έπρεπε να τεθεί, χωρίς κανέναν περιορισμό, στη διάθεση του προσφεύγοντος ή ακόμη και άλλων προσώπων, όπως οι παρεμβαίνοντες.

- 40 Στην περίπτωση αυτή, η άσκηση απλώς προσφυγής θα παρείχε πρόσβαση σε πληροφορίες οι οποίες θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τη νόθευση του ανταγωνισμού ή προς βλάβη των θεμιτών συμφερόντων επιχειρηματιών που συμμετείχαν στην οικεία διαδικασία συνάψεως δημοσίας συμβάσεως. Η δυνατότητα αυτή θα μπορούσε, μάλιστα, να ωθήσει επιχειρηματίες στην άσκηση προσφυγών με μοναδικό σκοπό να αποκτήσουν πρόσβαση στα επιχειρηματικά απόρρητα των ανταγωνιστών τους.
- 41 Στο πλαίσιο μιας τέτοιας προσφυγής, η αναθέτουσα αρχή είναι ο καθού διάδικος, καθόσον ο επιχειρηματίας του οποίου τα συμφέροντα κινδυνεύουν να θιγούν δεν είναι κατ' ανάγκην διάδικος στη δίκη, ούτε προσεπικαλείται σε αυτή για την υπέρσπισή τους. Για τον λόγο αυτό, η πρόβλεψη μηχανισμών οι οποίοι διασφαλίζουν δεόντως τα συμφέροντα των επιχειρηματιών είναι ακόμη πιο αναγκαία.
- 42 Οι υποχρεώσεις που επιβάλλει η οδηγία 93/36 στην αναθέτουσα αρχή όσον αφορά τον σεβασμό του εμπιστευτικού χαρακτήρα των πληροφοριών βαρύνουν, στο πλαίσιο προσφυγής, την αρμόδια για τη διαδικασία προσφυγής αρχή. Κατά συνέπεια, η απαίτηση περί ασκήσεως αποτελεσματικής προσφυγής του άρθρου 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/665, σε συνδυασμό με τα άρθρα 7, παράγραφος 1, 9, παράγραφος 3, και 15, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/36, επιβάλλει στην αρχή αυτή την υποχρέωση λήψεως των αναγκαίων μέτρων προς διασφάλιση της πρακτικής αποτελεσματικότητας των εν λόγω διατάξεων και, κατ' επέκταση, προς διατήρηση του θεμιτού ανταγωνισμού και προς προστασία των θεμιτών συμφερόντων των οικείων επιχειρηματιών.
- 43 Επομένως, επί ασκήσεως προσφυγής σχετικής με τη σύναψη δημοσίας συμβάσεως, η αρμόδια για την προσφυγή αρχή πρέπει να διαθέτει την ευχέρεια να αποφασίζει ότι ορισμένες πληροφορίες που περιέχονται στον σχετικό με τη σύναψη της συμβάσεως φάκελο δεν θα διαβιβάζονται στα συμμετέχοντα στη διαδικασία μέρη και στους δικηγόρους τους, εφόσον αυτό είναι αναγκαίο για να εξασφαλιστεί η επιδιωκόμενη από το κοινοτικό δίκαιο προστασία του θεμιτού ανταγωνισμού ή των θεμιτών συμφερόντων των επιχειρηματιών.

- 44 Το ερώτημα που τίθεται είναι αν η ερμηνεία αυτή είναι σύμφωνη προς την έννοια της δίκαιης δίκης κατά το άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ).
- 45 Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, η Varec ισχυρίστηκε ενώπιον του Conseil d'État ότι το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη απαιτεί να διασφαλίζεται ο κατ' αντιμωλίαν χαρακτήρας κάθε δικαστικής διαδικασίας, ότι η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως αποτελεί γενική αρχή του δικαίου, η οποία θεμελιώνεται στο άρθρο 6 της ΕΣΔΑ και ότι βάσει της εν λόγω αρχής οι διάδικοι έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν γνώση όλων των εγγράφων ή των παρατηρήσεων που υποβάλλονται στο δικαστήριο για να επηρεάσουν την απόφασή του και να εκφέρουν σχετικώς τη γνώμη τους.
- 46 Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ προβλέπει μεταξύ άλλων ότι «παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δίκαιως, δημοσία και εντός λογικής προθεσμίας υπό ανεξαρτήτου και αμερολήπτου δικαστηρίου [...]». Κατά την πάγια νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ο κατ' αντιμωλίαν χαρακτήρας μιας διαδικασίας αποτελεί ένα από τα στοιχεία βάσει των οποίων μπορεί να εκτιμηθεί ο δίκαιος χαρακτήρας της διαδικασίας αυτής, ενδέχεται όμως να πρέπει να σταθμιστεί με ορισμένα δικαιώματα και συμφέροντα.
- 47 Η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως συνεπάγεται, κατά γενικό κανόνα, το δικαίωμα των διαδίκων να λαμβάνουν γνώση των αποδεικτικών στοιχείων και των παρατηρήσεων που υποβάλλονται στο δικαστήριο και να εκφέρουν συναφώς τη γνώμη τους. Εντούτοις, σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να είναι αναγκαίο να απαγορευθεί η πρόσβαση των διαδίκων σε ορισμένα στοιχεία προκειμένου να προστατευθούν τα θεμελιώδη δικαιώματα τρίτου ή να διαφυλαχθεί σημαντικό δημόσιο συμφέρον (βλ. ΕΔΔΑ, αποφάσεις Rowe και Davis κατά Ηνωμένου Βασιλείου της 16ης Φεβρουαρίου 2000, *Recueil des arrêts et décisions* 2000-II, § 61, και V. κατά Φινλανδίας της 24ης Απριλίου 2007, δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στο *Recueil des arrêts et décisions*, § 75).

- 48 Μεταξύ των θεμελιωδών δικαιωμάτων που μπορούν να προστατευθούν κατ' αυτόν τον τρόπο περιλαμβάνεται το δικαίωμα για σεβασμό της ιδιωτικής ζωής, το οποίο κατοχυρώνεται από το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ και το οποίο απορρέει από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών και επιβεβαιώνεται από το άρθρο 7 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που διακηρύχθηκε στη Νίκαια στις 7 Δεκεμβρίου 2000 (ΕΕ C 364, σ. 1) (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 8ης Απριλίου 1992, C-62/90, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1992, σ. I-2575, σκέψη 23, και της 5ης Οκτωβρίου 1994, C-404/92 P, X κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-4737, σκέψη 17). Συναφώς, από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου προκύπτει ότι η έννοια της ιδιωτικής ζωής δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως αποκλείουσα τις επαγγελματικές ή εμπορικές δραστηριότητες των φυσικών και των νομικών προσώπων (βλ. ΕΔΔΑ, αποφάσεις Niemietz κατά Γερμανίας της 16ης Δεκεμβρίου 1992, σειρά Α αριθ. 251-B, § 29, Société Colas Est κ.λπ. κατά Γαλλίας της 16ης Απριλίου 2002, *Recueil des arrêts et décisions* 2002-III, § 41, καθώς και Peck κατά Ηνωμένου Βασιλείου της 28ης Ιανουαρίου 2003, *Recueil des arrêts et décisions* 2003-I, § 57), δραστηριότητες οι οποίες είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν τη συμμετοχή σε διαδικασία συνάψεως δημοσίας συμβάσεως.
- 49 Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει την αρχή της προστασίας των επιχειρηματικών απορρήτων ως γενική αρχή (βλ. αποφάσεις της 24ης Ιουνίου 1986, 53/85, AKZO Chemie και AKZO Chemie UK κατά Επιτροπής, Συλλογή 1986, σ. 1965, σκέψη 28, καθώς και της 19ης Μαΐου 1994, C-36/92 P, SEP κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-1911, σκέψη 37).
- 50 Τέλος, η διατήρηση θεμιτού ανταγωνισμού στο πλαίσιο των διαδικασιών συνάψεως δημοσίων συμβάσεων αποτελεί σημαντικό δημόσιο συμφέρον, του οποίου την προστασία αναγνωρίζει η παρατιθέμενη στη σκέψη 47 της παρούσας αποφάσεως νομολογία.
- 51 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι στο πλαίσιο προσφυγής που ασκείται κατά αποφάσεως ληφθείσας από αναθέτουσα αρχή σχετικά με διαδικασία συνάψεως δημοσίας συμβάσεως, η αρχή της εκατέρωθεν ακρόασεως δεν σημαίνει ότι οι διάδικοι έχουν απόλυτο και απεριόριστο δικαίωμα πρόσβασης στο σύνολο των σχετικών με την εν λόγω διαδικασία συνάψεως στοιχείων που κατατέθηκαν ενώπιον της αρμόδιας για την προσφυγή αρχής. Αντιθέτως, το εν λόγω δικαίωμα πρόσβασης πρέπει να σταθμίζεται με το δικαίωμα άλλων επιχειρηματιών για προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών και των επιχειρηματικών απορρήτων τους.

- 52 Η αρχή της προστασίας των εμπιστευτικών πληροφοριών και των επιχειρηματικών απορρήτων πρέπει να εφαρμόζεται έτσι ώστε η προστασία αυτή να συμφιλιώνεται με τις επιταγές της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας και με τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας των διαδίκων (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 13ης Ιουλίου 2006, C-438/04, Mobistar, Συλλογή 2006, σ. I-6675, σκέψη 40) και, στην περίπτωση ένδικης προσφυγής ή προσφυγής ενώπιον αρχής η οποία θεωρείται δικαιοδοτικό όργανο κατά την έννοια του άρθρου 234 ΕΚ, έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι η όλη διαδικασία δεν θίγει το δικαίωμα για δίκαιη δίκη.
- 53 Προς τούτο, η αρμόδια για την προσφυγή αρχή πρέπει, κατ' ανάγκην, να έχει στη διάθεσή της όλα τα σχετικά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων των εμπιστευτικών πληροφοριών και των επιχειρηματικών απορρήτων, προκειμένου να είναι σε θέση να αποφανθεί μετά λόγου γνώσεως (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση Mobistar, προαναφερθείσα, σκέψη 40).
- 54 Ενόψει της εξαιρετικά σοβαρής ζημίας που μπορεί να προκύψει από την αντικανονική ανακοίνωση ορισμένων στοιχείων σε κάποιον ανταγωνιστή, η εν λόγω αρχή οφείλει, πριν γνωστοποιήσει τα στοιχεία αυτά σε κάποιον εκ των διαδίκων, να δώσει στον οικείο επιχειρηματία τη δυνατότητα να επικαλεστεί ότι τα ως άνω στοιχεία έχουν τον χαρακτήρα εμπιστευτικών πληροφοριών ή επιχειρηματικών απορρήτων (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση AKZO Chemie και AKZO Chemie UK κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα, σκέψη 29).
- 55 Κατά συνέπεια, στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/665, σε συνδυασμό με το άρθρο 15, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/36, έχει την έννοια ότι η αρμόδια για τις προσφυγές του εν λόγω άρθρου αρχή οφείλει να εγγυάται τον εμπιστευτικό χαρακτήρα και το δικαίωμα για σεβασμό των επιχειρηματικών απορρήτων όσον αφορά τα στοιχεία που περιέχονται στους φακέλους τους οποίους της διαβιβάζουν οι διάδικοι και, ιδίως, η αναθέτουσα αρχή, χωρίς η ίδια να εμποδίζεται να λαμβάνει γνώση αυτών των πληροφοριών και να τις συνεκτιμά. Εναπόκειται στην εν λόγω αρχή να αποφασίσει κατά πόσον και με ποιο τρόπο πρέπει να διασφαλιστεί ο εμπιστευτικός χαρακτήρας και το απόρρητο των στοιχείων αυτών, λαμβανομένων υπόψη των απαιτήσεων της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας και του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας των διαδίκων και, σε περίπτωση ένδικης προσφυγής ή προσφυγής ενώπιον αρχής η οποία θεωρείται δικαιοδοτικό όργανο κατά την έννοια του άρθρου 234 ΕΚ, έτσι ώστε η όλη διαδικασία να μη θίγει το δικαίωμα για δίκαιη δίκη.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 56 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/665/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για τον συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων περί της εφαρμογής των διαδικασιών προσφυγής στον τομέα της σύναψης συμβάσεων κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών, σε συνδυασμό με το άρθρο 15, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/36/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1993, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων προμηθειών, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 97/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 1997, έχει την έννοια ότι η αρμόδια για τις προσφυγές του εν λόγω άρθρου αρχή οφείλει να εγγυάται τον εμπιστευτικό χαρακτήρα και το δικαίωμα για σεβασμό των επιχειρηματικών απορρήτων όσον αφορά τα στοιχεία που περιέχονται στους φακέλους τους οποίους της διαβιβάζουν οι διάδικοι και, ιδίως, η αναθέτουσα αρχή, χωρίς η ίδια να εμποδίζεται να λαμβάνει γνώση αυτών των πληροφοριών και να τις συνεκτιμά. Εναπόκειται στην εν λόγω αρχή να αποφασίσει κατά πόσον και με ποιο τρόπο πρέπει να διασφαλιστεί ο εμπιστευτικός χαρακτήρας και το απόρρητο των στοιχείων αυτών, λαμβανομένων υπόψη των απαιτήσεων της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας και του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας των διαδίκων και, σε περίπτωση ένδικης προσφυγής ή προσφυγής ενώπιον αρχής η οποία θεωρείται δικαιοδοτικό όργανο κατά την έννοια του άρθρου 234 ΕΚ, έτσι ώστε η όλη διαδικασία να μη θίγει το δικαίωμα για δίκαιη δίκη.

(υπογραφές)